

11. TÜRKİYE TEFSİR AKADEMİSYENLERİ TOPLANTISI “MEDYA VE KUR’AN” SEMPOZYUMU

Yusuf ALEMDAR*

Her sene farklı bir şehirde tertip edilen ve artık adet hâlini alan tefsirciler buluşması, bu yıl “11. Türkiye Tefsir Akademisyenleri Toplantısı” adı altında ve “Medya ve Kur’an” konulu sempozyum etkinliği ile Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nin ev sahipliğinde 23–24 Mayıs 2014 tarihlerinde 200 dolayında bilim insanının iştirakiyle gerçekleştirildi. Organizasyona ilişkin notlar –tespit edebildiğimiz kadarıyla–şöyledir:

I. Gün: 23.05.2014 Cuma

Tertip komitesinin plânlamasına göre katılımcılar, Sakarya’nın merkez ilçelerinden Erenler’de bulunan Elmas Garden Inn Otel’e yerleşmeye başladılar. Cuma günü olması hasebiyle daha önceden programlandığı üzere bazı hocalarımız vaaz verme, hutbe irat etme, imamlık ve müezzinlik yapma gibi görevleri ifa için il müftülüğü marifetiyle çeşitli camilere dağıtıldı. Herkesin geliş saati de farklı olması hasebiyle Cuma namazı değişik camilerde kılındı. Namazı müteakiben Sakarya Üniversitesi’nin Ozanlar Kampüsü’ndeki İlahiyat Fakültesi’ne gidildi. Burada öğle yemeği yenildi. Sonrasında, yani saat: 15.10’da aynı yerdeki toplantı salonunda asıl program başladı. Takdim ve İstiklâl Marşı’nın söylenmesini, Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yaşar Kurt’un Kur’ân-ı Kerîm tilâveti izledi ki, hocamız –mealın de ekrandan perdeye yansıtılması eşliğinde- 39/Zümer Suresi, 53-63. ayetlerini okudu.

Açılış konuşmaları kapsamında ilk sözü Prof. Dr. Davut Aydüz (Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi ve Tefsir Anabilim Dalı Başkanı) aldı. Sayın Aydüz, 11. Tefsir Akademisyenleri Toplantısı’nda devreye soktukları sempozyum konusunu “Medya ve Kur’an” olarak belirlediklerini söyleyerek konuşmasına başladı. Maalesef bu sempozyuma çok az sayıda tebliğ gönderildiğini ve bunlar içerisinde ancak dört adedinin bu faaliyet çerçevesinde gündeme alındığını, bunların da bildiri olarak burada sunulacağını belirten Aydüz, bunlar için ayrıca müzakereci tespit ve tayin edilmediğini ama en sonunda genel müzakere mahiyetinde bunların değerlendirmeye açık hâle getirildiğini belirtti. Bunun öncesinde ise –sponsorlarımızdan birinin il müf-

* Doç. Dr., Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
(quranic_reciter@hotmail.com).

tülügümüz olması hasebiyle- onların talebi ve arzusu üzerine “*Kur’an Kurslarında Kur’an’ın Mahiyetinin Öğretilmesi*”ne yönelik bir panel düzenlendiğini bildiren Aydüz, yine müftülüğümüzün isteği ve organizesi ile bazı hocalarımızın –değişiklik olsun diye- çeşitli camilerde birtakım Cuma görevleri yaptıklarını dile getirdi.

Ardından kürsüye gelen Prof. Dr. H. Mehmet Günay (Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı) –kendine has üslubuyla- uzun süren bir kabızlık devresinden sonra ülkemizde bir “*İlahiyat Baharı*” yaşandığından bahisle Türkiye’de İlahiyat sahasında en büyük ilmî grubu ve potansiyeli tefsircilerin oluşturduğunu söyledi.

Peşinden Prof. Dr. Musa Eken (Sakarya Üniversitesi Rektör Vekili) ise kısa bir selamlama ve teşekkür konuşması yaparak etkinliğin başarılı geçmesi temennisinde bulundu.

Saat: 15.40’ta –yukarıda sözü edilen- “*Kur’an Kurslarında Kur’an’ın Anlamının Öğretimi: İmkânı, Keyfiyeti ve Sınırları*” konulu panel başladı. Oturum başkanlığını Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Nasrullah Hacımüftüoğlu’nun yaptığı panele geçmeden önce hocamız, birkaç kelâm ederek şunları söyledi: “İlahiyat fakültelerinin aktivitelerinin her geçen gün çoğalması, bize de *gönül baharı* yaşıyor. Ramazan’ın yaklaştığı bir zamanda böyle bir konunun ele alınması, çok isabetli bir tercihtir. Şu an burada 200 civarında bir akademisyen katılımı var. Bunun için çok şükretmek lazım. Kalite düşüyor diye endişe etmeyelim. Eksiklerimizi, hayatın getirdikleri ile telafi etmeye bakalım.”

İlk panelist Belgin Aydın (Diyanet İşleri Başkanlığı Yaygın Din Eğitimi Daire Başkanı): “Yasaklı dönemler geçirdik. Şimdi artık Kur’an öğrenmenin hiçbir şekli yasak değildir. DİB’in Kur’an kursları 1989 yılı müfredatına göre haftalık 34 saatlik ders süresinin 30 saati sırf Kur’an okumayı öğretmeye yönelikti. Bunun sonrasında ise yalnızca *Fatiha Suresi* ile *Bakara Suresi*’nin ilk 1-5. ayetlerinin anlamının öğretilmesi öngörülüyordu. 2004 yılı müfredatına göre yüzünden güzel okumayı temin ve bazı sure, ayet ve duaların manasını öğrenmeyi içeriyordu. 2007 müfredatı Kur’an’ın tamamını yüzünden okumak suretiyle bitirilmesini zorunlu kılmıyordu; pratik yaşamın gerektirdiği birtakım bilgilerin meal eşliğinde sunulması isteniyordu. Şimdi yürürlükte olan müfredatta ise ihtiyaç odaklı öğretim programları önerilmektedir. Buna göre V. Kur, yani Hatim Kuru’nda her ayetin mealı de öğretiliyor. 2010 yılından itibaren Hafızlık kurslarında, ezberlenen yerlerin mealıyla birlikte ezberletilmesi esas alınmıştır. Ayrıca yaz kurslarında da meal okunması gündeme getirilmiştir. Ayetlerin anlamları ve hayatla irtibatının kurulması amaçlanmıştır. Bunların dışında 10 çeşit ek öğretim programı mevcuttur. Bunlardan biri

de Kur’an’ı anlama programıdır. Kredi ve Yurtlar Kurumu’nda ve çeşitli devlet dairelerinde bunlar başla(tıl)mıştır. Önümüzdeki yıldan itibaren dört ek program daha devreye sokulacaktır. Şu an Kur’an kurslarımızdaki öğrenci potansiyeli veya profiline baktığımızda, bunların %70’inin 23 ve üzeri yaş grubunda olduğunu, bunların da yarısını 45 ve üstü yaşlarda bulunan insanlarımızdan meydana geldiğini görmekteyiz. Halkımız çok fazla mealle ilgilenmemekte ve okumamaktadır. Kur’an Kursu öğrencilerimize hitap eden meal –maalesef- yoktur. Diyanet bünyesinde çocuklar ve gençler için *Kur’ân-ı Kerîm Meali* çalışması, sekiz aydır devam etmektedir. Bunu tefsire çevirerek/dönüştürerek hazırlamayı düşünüyoruz. Sadece Türkiye’de değil tüm İslâm dünyasında böylesi bir çalışmanın olmadığını gördük. Bu konuda sizlerden yardım ve destek istiyor ve bekliyoruz.”

İkinci panelist Prof. Dr. Mehmet Okuyan (Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “1974 yılında henüz dokuz yaşında iken Kur’an hafızı oldum. Hafız olanlarımızın sayısı çok fazla ama hafız ölenlerimizin sayısı –ne yazık ki- oldukça azdır. Bu insanlar, hafızı oldukları Kelâm’ın neden muhafızı olamıyorlar? Kur’an’ı okumayı ve ezberlemeyi teşvik eden birtakım hadisler var. Meselâ; *‘Hayruküm men te’alleme’l-Kur’âne ve allemehû = Sizin en hayırlınız Kur’an’ı öğrenen ve onu (başkalarına) öğretenidir.’ ‘Eşrâfu ümmeti hameletü’l-Kur’ân = Ümmetimin en şereflipleri Kur’an’ı yüklenen, yani onu hıfz eden (kimse)lerdir.’ ‘İnnâ nahnü nezzelna’z-zikra ve innâ lehû le-hâfîzûn = Şüphesiz bu Zikr’i, yani Kur’an’ı Biz indirdik, Biz; elbette ve muhakkak onu koruyacak olan da yine Biziz’* ayeti de aynen bunları destekler mahiyettedir. Arapça konuşan topluma çokça ve sıkça Kur’an okuyun demenin, Arap olmayanlar için de aynı veya benzer bir şey olmadığı kesin bir hakikattir. Hafız olunca iş bitmiyor, daha yeni başlıyor. Aslında bununla hitabın metni anlamaya yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Neden bu hitabın istediği/hedeflediği yaşama oranı bu denli düşük acaba? Öğrencinin buna hazır olması, hocanın da bunu istemesi/arzu edip benimsemesi lazımdır. Hafızlık yapmaya çalışan öğrenci, ekstra/fazladan ikinci bir işi yapamaz; yapma lüksü de yoktur zaten. Çünkü –tabir caizse- hafızlık, kuma kaldırmayan bir uğraştır. Hafızlığın yanı sıra Kur’an’ın manasının öğretilme(sinin) imkânı iki şarta bağlıdır: Ya hafızlıktan önce veya sonra, metinden manayı anlayacak kadar Arapça’yı, yani fazla derine dalmadan alet ilimlerini öğretmek ki, bu da en fazla altı ay sürer. Ayrıca skeçler ve dramalar üzerinden Kur’an kıssaları çocuklara öğretilir. Örneğin, çizgi filmler yapılarak. Cep telefonu aracılığıyla her gün çocuğa ilgisini çekecek bir ayet mealı SMS olarak atılıp gönderilebilir. Bilimsel gerçeklere işaret eden ayetleri çocukların dikkatine sunmak da bu konuda faydalı olabilecek diğer bir yöntemdir.”

Üçüncü ve son panelist Prof. Dr. M. Sait Şimşek (Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Diyabet değiştiyse bu toplum da değişecektir demektir. Hz. Ömer’in 12 yılda *Bakara Suresi*’ni öğrendiği, bitirdiğinde ise bir deve keserek eşine-dostuna ziyafet çektiği rivayet edilir. Tedebbür etmeksizin/düşünmeksizin Kur’an okumanın kerahetinden bahsedilir. Arapça’yı öğrenmeye talip olmak lazım. Sevap kazanmak için başka işler yapabilirsin(iz). Sözelimi; –hadiste bildirildiği gibi- yoldan, gelip-geçenlere eziyet veren şeyleri kaldırabilirsin(iz) ki, bu da imanın bir cüz’üdür/parçasıdır. Devamlı ölümlere okuduğunuz surede bile Allah; ‘*Li-yünzire men kâne hayyen ve yehukka’l-kaolü ‘ale’l-kâfirîn = (Kur’an’ı, Peygamber’e ancak) diri olanları uyarması ve kâfirler hakkındaki o sözün (cezalazap va’dinin) gerçekleşmesi için (bildirdik/indirdik).*’ (36/Yâ-Sîn, 70) böyle buyuruyor. Anlamadan Kur’an okumanın sevap olduğu kanaatinde değilim. Kaldı ki, ölümlere de fayda vereceğine inanmıyorum. Buna en fazla caiz dersiniz, o kadar.”

Başkan Nasrullah Bey, “Kur’an, lafzıyla ve manasıyla Allah kelâmıdır” hatırlatmasında bulunduktan sonra soru-cevap faslına geçildi.

Prof. Dr. Abdülhamit Birışık (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “İlahiyat fakültelerine *Kur’an Meali Okuma Teknikleri* adı altında bir ders konulmalı(dır). Herkese hitap eden mealler yerine her yaş grubu ve eğitim düzeyi göz önünde bulundurularak en az 8-10 seviyeye göre çeşitli mealler yazılmalı(dır).”

Prof. Dr. M. Kemal Atik (Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): Kur’an öğrenimi ve öğretiminde metot sıkıntısı yaşıyoruz. Kutsallarla oynamamak lazım(dır). Zira kutsalları kaldırdığınızda o zaman onların yerine ne koyacaksınız, bunu düşünmek icap eder.”

Belgin Aydın: “Diyabet olarak *Sosyal Etkinlik ve Rehberlik Programları* hazırladık. Ayrıca okul öncesine ve ilkokullara yönelik *Din Eğitimi Programları* hazırlandı. Yani 3 yaşından en ileri yaşlara kadar *Kur’an Eğitimi Programları* hazırlama çalışmaları yapıyoruz. Yalnız Hristiyan dünyasında her yaşa hitap eden İncil mealleri var. Bizim şu anki çalışmalarımız *Konulu Tefsir* yapmaya yöneliktir.”

Prof. Dr. M. Halil Çiçek (Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi): “Nasıl bir çalışma, yani ne gibi bir *Kur’an Tefsiri* yapmayı tasarlıyorsunuz veya plânlıyorsunuz?”

Sait Şimşek: “Ebû Hanife, Kur’an’ın i’câzının manasında olduğu fikrine sahiptir. Namazda farz olan *Fâtiha*’yı okumaktır. Hiç olmazsa bu yedi ayetin manasını öğren(in)!”

Prof. Dr. Talip Özdeş (Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Meal yerine surelerin mesajlarını çocukların anlayabileceği üslupla

onlara belletmek daha iyi olur. Gramere boğularak Kur’an’ın manasını anlamaya çalışmak yerine –bir yıllık süreçte- ana hatlarıyla Arapça’yı öğreterek Kur’an metnini çözümlenmeye ve anlamaya çalışmak daha pratik olur.”

Prof. Dr. Ömer Dumlu (Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı): “Bizim meal¹, ortaokul ve lise öğrencilerine okutarak hazırladık. En başta Kur’an Kursu hocalarının bizzat kendilerinin Kur’an’ı anlamaktan mahrum oldukları kanaatini taşıyoruz.”

Yrd. Doç. Dr. Zekeriya Yılmaz (Yalova Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi): “*Innellezîne yetlûne kitâbellahi ve ekâmu’s-salâte ve enfekû mimmâ razeknâhüm sirran ve alâniyeten yercûne ticâraten len-tebûra = Şüphesiz Allah’ın Kitabı’nı okuyanlar, namazı dosdoğru kılanlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimiz şeylerden gizli ve açık biçimde (Allah’ın rızası doğrultusunda) harcamada/yardımında bulunanlar, asla zarar etmeyecek bir ticaret umar ve bundan kazanç bekleyebilirler.*” (35/Fâtır, 29) ayetinin yorumu hakkında Sait Hoca’nın görüşünün ne olduğunu merak ediyor ve almak istiyorum”.

Doç. Dr. Erdoğan Baş (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Mademki müzakereye yer verilmedi, o hâlde diğer hocaların düşünceleri ve konuya katkıları biraz daha fazla alınsaydı daha iyi olurdu”.

Mehmet Okuyan: “Hiç olmazsa *Duhâ-Nâs* arası surelerin meal çalışması, Kur’an kursları için faydalı olur. 2010 yılına ait DİB *Hafızlık Kursları Programı*’nın uygulanıp uygulanmadığını en az 50 Kur’an Kursu hocasına sordum ve hiçbirinin bunu uygulamadığını öğrenmiş bulunuyorum. Çünkü onların Kur’an’ı anlama diye bir gündemleri/problemleri olmamış ve dahi yok!”

Sait Şimşek: “İnsan kendine hedef koymalı. Eğitim bir süreçtir. Asgari *Fâtiha* olmak üzere her gün kişi kendini geliştirmelidir. Kur’an, mübîn/gayet açık bir kitaptır, sırlı (gizemli/kapalı) değil.”

Belgin Aydın: “Hızlandırılmış/yoğunlaştırılmış hafızlık programı, hiçbir Kur’an kursumuzda yoktur ve uygulanmamaktadır. Amacımız, meal ezberletmek değil Kur’an mesajlarını öğrencilere kavratmaktır. Akıllı tahta sistemiyle Kur’an öğretme programları çalışmalarımız devam etmektedir.”

Başkan Nasrullah Bey, herkese teşekkür ederek bu celseyi bitirdiğini duyurdu. Dolayısıyla ilk günün programı, saat: 17.30 itibariyle ikindi namazı ve akşam yemeği için sona erdirilmiş oldu.

Akşam yemeği, Sakarya Büyükşehir Belediye Başkanlığı’nın ikramı olarak Metropol ilçe Adapazarı’nda bulunan Reisoğlu Lokantası’nda yenildi. Akşam namazı ise yine aynı yerdeki Orhan Camii’nde kılındı. Namazı müteakiben, adı geçen caminin hemen karşısında bulunan Merkez İlçe Belediyesi’ne ait

1 *Konularına Göre Kur’an (Türkçe Meal)*, Hazırlayan: Ömer Dumlu, İzmir 2004.

Adapazarı Orhangazi Kültür Merkezi'ne geçildi. Burada Sakarya İl Müftülüğü'nün koordinesi ile tertiplenen *Kur'an Ziyafeti Programı* icra edildi. Saat: 21.00'de başlayan programda Sayın Dekan H. Mehmet Günay'ın kısa bir açış, selâmlama ve teşekkür konuşmasının akabinde kıraatlere geçildi ve sırasıyla Prof. Dr. Nihat Temel (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi) 56/*Vâkıa*, 1-38; Fatih Çollak 82/*İnfitâr*, 6-19 (sonunda vücûh yaparak) ve 54/*Kamer*, 49-55; İbrahim Ulubaş (Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Görevlisi) 55/*Rahmân*, 1-25 ve 95/*Tîn*, 1-8; Yrd. Doç. Dr. Ömer Başkan (Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi) 29/*Ankebût*, 45 ve 35/*Fâtır*, 31-32; Recep Koyuncu (Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Araştırma Görevlisi) 27/*Neml*, 89-93 (sonunda vücûh yaparak) Kur'an ziyafeti sundular. En sonunda İlyas Serenli (Sakarya İl Müftüsü) dua yaptı ve saat: 22.05'te bu programın tamamlanmasıyla birlikte yine aynı camide yatısı namazı eda edildi.

II. Gün: 24.05.2014 Cumartesi

Kahvaltı, kalınan otelde yapıldıktan sonra hep birlikte İlahiyat Fakültesi'ne gidildi. Burada saat: 09.40'ta "*Medya ve Kur'an*" konulu sempozyum programına başlandı. İki oturum hâlinde düzenlenen sempozyumun birinci oturumuna Prof. Dr. Suat Yıldırım (Marmara Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi) başkanlık etti. Hocamız uzun sayılabilecek bir takdim konuşmasından sonra sunumlarını yapmak üzere bildiri sahiplerini davet etti.

Birinci tebliğçi Yrd. Doç. Dr. Zeki Tan (Iğdır Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): "Aslında konu başlığı, '*Kur'an Mesajının İletilmesinde Kaynak Kişi/Tebliğçide Bulunması Gereken Başat Özellik: Güvenirlilik*' iken şimdi gelinen noktada bunu, '*Kur'an Mesajının İletilmesinde Güvenlik Unsuru*' olarak değiştirme ihtiyacı hissettik. Mesajın sahibi ve kendisi *aziz* olduğuna göre onu ileten kişi de *aziz* olmalı, sıradan bir kişi olmamalıdır. Bu husus, güvenlik ve güvenilirlik açısından oldukça mühimdir. Mesaj iletilmeden önce onu ileten kişinin daha evvel *emin* olarak vasıflandırılması ve bu yönüyle öne çıkması önemlidir. Bazı peygamberlerin –Kur'an'ın ifadesiyle- kendilerini *emin bir resul* olarak tanıtması, dikkat çekicidir. Ama Hz. Muhammed'in eminliğinin kendisi tarafından değil de toplum tarafından tescil edilmesinin ise ayrı bir ehemmiyeti vardır. Efendimize mesajı getiren Cebrail'in de emin olarak nitelendirilmesi, bir başka önemli noktadır. Sonraki devirlerde bu mesajı ileten âlim kimselerin de emin olması gerekir ki, bunu zedeleyen unsurlar şunlardır: 1. Mesaj taşıyıcılığının ranta dönüştürülmesi. Yani hiçbir dünyevî çıkar beklentisine girilmemesi lazımdır. 2. Sivil olamama ki, din de aslında yapısı itibariyle sivil karakterli bir kurumdur. 3. İlim-amel tutarsızlığı. 4. Üslup meselesi ki, dinin kaynağı Kur'an olduğuna göre tebliğ dili de Kur'ânî olmalıdır.

Batılı terminoloji ile Kur’an mesajını tebliğ etmek, güven zedeleyici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısaca, mesajı topluma iletecek kişinin başat özelliği, *emin ve mü’min* olmaktadır.”

İkinci tebliği Yrd. Doç. Dr. Ramazan Şahan (Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi): “Benim konum, ‘*Kur’an Işığında Medyayı İlgilendiren Ahlâkî İlkeler*’ başlığını taşımaktadır. Kur’an ayetlerinden direkt medyayı çıkarmak mümkün değildir. Ancak onların ışığında dolaylı olarak medyaya ilişkin bulgulara ulaşabilir/veriler elde edebiliriz. Kur’an’da haberleşme, iletişim, ilişki vb. kavramlar bulunmaktadır. Bunların başında da dikkate alınması lazım gelen *haber* anlamında *nebe’* kelimesi gelmektedir ki, 80 kadar yerde geçmektedir. Bundan türeyen ve *haber getiren* manasındaki *nebî* lafzı ise yine 80 civarında zikredilmektedir. Medya ve iletişimde dört temel unsur bulunmaktadır: Kaynak/Haber, Sunucu (Sunan/İleten), Hedef Kitle (Alıcı/Alan) ve Kanal/Araç. *İleti*, sunulan mesaj ne(dir) sorusunun cevabıdır. *Haberî sunan*, yani toplumu bilgilendiren kişide bulunması gereken özellikler şunlar olmalıdır: 1. İlkeli, yani birtakım prensiplere sahip olmalı ve bunları gözetmeli; bu bağlamda saygılı ve ahlâklı olmalı. 2. Dürüst ve doğru sözlü olmalı. ‘*İnsana sadakat yaraşır, görse de ikrâh; Doğruların yardımcısıdır Hazret-i Allah.*’ (Ziya Paşa) 3. Adaletli olmalı ve insafı davranmaktan ayrılmamalı. 4. Birincil amaç reyting olmamalı. Önümüz Ramazan: Din mevsimi. Bunu çıkarlarına alet etmek isteyenlere aracı olmamalı, onlara fırsat yaratmamalı. 5. Tartışma ve mücadelede mutedil olmalı. ‘*Müsâdeme-i efkârdan berika-i hakikat tevliid etmesi = Fikirlerin çatışmasından hakikat(in) kıvılcımı/ışığı doğması*’ lazımdır. Gaye birilerini susturmak ve mat etmek ise (işte) bu batıldır, caiz değildir. 6. Kontrol müessesesi. Haberler sunulurken murakabe edildiğimiz ve bir hesaba çekileceğimiz bilinci taşınmalı. Sorumluluk duygusuyla hareket edilmeli. ‘*Kişinin her duyduğunu nakletmesi, ona günah/vebal olarak yeter.*’ (Hadîs-i Şerîf) 7. Fuhuş vb. gayr-i ahlâkî durumlar araştırılmamalı. Medya bu tür ilişkilerin yaygınlaşmaması ve reklâm edilmemesi için dikkat etmeli. 8. Özel hayata ve mahremiyete saygı gösterilmeli. Tecessüs, merak saikiyle insanların gizli yaşamına girilmemeli, kişisel haklara riayet edilmeli. Devlet bile bu alana girmemeli. Bunlar ancak ilgili kişinin izniyle olmalı. Yoksa bu hareket, tecavüz sayılır.

Habere maruz kalan hedef kitlenin dikkat etmesi gereken hususlara gelince; 1. Seçici olunmalıdır. 2. Faydasız, boş işlere zaman ve para harcanmamalıdır. Doğru haber kanalları tercih edilmelidir. 3. İhtiyatlı-tedbiri olup haberlerin sıhhati –istişare ile- araştırılmalıdır. 4. Zandan ve yararı olmayan tartışmalardan kaçınmalı, kesin bilgi sahibi olunmayan konularda hüküm verilmemelidir.”

Başkan Suat Bey, yarım saat çay molası verdikten sonra saat: 11.15'te tekrar aynı salonda toplanarak soru-cevap ve katkı faslına geçildi.

Ramazan Şahan: "Toplumun medyaya yön vermesi çok iyi ve yararlı olur. Hocaların reyting hesabıyla yapılan propagandalara alet olmaması gerekir."

Zeki Tan: "Peygamberlerin tebdil ve tağyirine (ayağının kaymasına yönelik değil ama onun mesajının tahrifine/kaynağından kopup ayrıldığına) dair bilgi/haber mevcut."

Nasrullah Hacımüftüoğlu: "Allah, mü'min olmaya ihtiyaç duyar. Bu ifade doğru mudur?" Bir de "Mesajı taşıyan peygamberlerde bazen bir bozulma olduğu" gibi bir şey söylendi; ben bunu anlayamadım.

Zeki Tan: "Peygamber'in âlim'e miras kalan boyutu, onun ilmî cephesidir. Hz. Peygamber'in eminliğinin münkir ve müşrikler tarafından tasdik ve teyit edilmesi çok önemlidir. Size, sizden olanların emin demesi o kadar mühim değil; asıl sizin dışınızda ve hatta karşınızdakilerin size emin demesi çok önemlidir."

Suat Yıldırım: "*Feinnehum lâ-yükezzibûneke ve lâkinne'z-zâlimîne bi-âyatillâhi yechadûn = Aslında onlar seni yalanlamıyorlar fakat o zalimler açıkça Allah'ın ayetlerini inkâr ediyorlar.*" (6/En'âm, 33) Bu ayet, müşrik ve kâfirlerin Hz. Peygamber'in eminliğini ikrar, itiraf ve tescil ettiklerinin delilidir."

Zeki Tan: "Güven endeksinde Türkiye, Ruanda'nın gerisinde yer almaktadır. Toplumda bir güven krizi var. Güvenilirliğin, Allah tarafından değil toplum tarafından tescillenmesi/sabitlenmesi oldukça anlamlıdır."

Ramazan Şahan: "*Ve tec'alûne rizkaküm enneküm tükezzibûn = Allah'ın size verdiği rızka karşı yalan/inkâr ile mi mukabele (şükürünüzü ifa ve ifade) ediyorsunuz?!*" (56/Vâkıa, 82). İletişim fakültelerine *Medya Ahlâkı* dersi konulmalıdır."

Dr. Aydın Temizer (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Görevlisi): "*Nebe'* = Doğru ve kesin haber, zann-ı galibe dayanan haber, önemli ve ciddi haberdir."

Yrd. Doç. Dr. Ekrem Gülşen (Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): "Yanlış ve asılsız haberlere örnekler verilseydi iyi olurdu."

Zeki Tan: "Gelecekte mücadelenin temeli, ideolojik ve ekonomik değil tamamen kültürel olacaktır."

Doç. Dr. Yusuf Alemdar (Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): "Burada alıcıların, medya/yayın organları hakkındaki önyargı ve algıları üzerinde hiç durulmadı. Bir de İletişim fakültelerinde *İletişim Hukuku* diye bir ders(in) olduğunu söyleyebilirim."

Prof. Dr. Celal Kırca (Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Tarım toplumları piramit şeklinde, sanayi toplumları da silindir şeklinde gelişir. Bilim dili, din dili ve felsefî dil diye çeşitli ifade biçimleri vardır. Medya, din diliyle anlatılacak bir konu değildir. Medyanın kendine göre bir terminolojisi (*medya dili*) vardır.”

Talip Özdeş: “Onlar, yani kente göç etmiş ama hâlâ köyündeki gibi hayat süren bazı kesimler, gerçekte şehirde yaşamıyor, şehirde oturuyorlar. Hem şehirde oturalım, hem de yaşayalım derim ben. Dezenformasyon/bilgi kirliliği, Müslüman toplumlar üzerinde çok etkilidir.”

Prof. Dr. Muhammed Çelik (Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Sivillik, devlet otoritesinin ve baskısının olmadığı bir ortam, düzen ve sistemdir.”

Zeki Tan: “Olayları ve gerçekleri okuma/değerlendirme biçimimizde büyük sorun(lar) var.”

Prof. Dr. Mehmet Paçacı (DİB Dış İlişkiler Genel Müdürü): “VIII. yüzyıldan itibaren ulema, otonomisini kazanmıştır. Dolayısıyla bağımsız bir sınıf olarak özerkliğini o zamandan modern döneme kadar sürdürmüştür. Ortaçağda hukuk da ulema sınıfının uhdesindeydi. Benzer biçimde vakıflar da sivil, din de sivil kurumlar olup ulemanın deruhte ettiği/yönettiği kurumlardır. Ancak sömürge idareleri sonrası ve millî devlet konseptleri ortaya çıktıktan sonra bunlar devletleştirilmiş ve resmîleştirilmiştir.”

Doç. Dr. Kerim Buladı (İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Kur’an’ı yoğun bir şekilde medyaya nasıl iletebiliriz/ulaştırabiliriz? Daha açıkçası burada, medya bizden ne istiyor ve biz onlara ne verebiliriz? konusu işlenseydi daha iyi olurdu.”

Doç. Dr. İshak Özgel (Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Nass’da bulunmayan/dışarıdaki bir olguyu nass’dan referanslarla ele almak, çok zor bir iştir. Sosyolojik ve psikolojik bir olguyu ele alıp onu Kur’an’a göre yorumlamak, aslında bilimsel bir tefsir yapmak demektir. Kur’an’ın indiği dönemde şairlik müessesesinin, o devrin medya işlerini ve işlevini gördüğünü söyleyebiliriz. ‘*Ve’s-suarâu yettebiuhümü’l-ğâvûn = Şairlere, sapıklar/doğru yoldan ayrılmış olanlar uyarlar.*’ Bu da onların, işlerini iyi yapmadıkları için kınandıklarını gösterir. (26/Şuarâ’, 224)”

Yrd. Doç. Dr. İbrahim İmamoğlu (Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Biz neredeyiz ve ne kadar siviliz? ‘*Entelektüel, toplumun ma’şerî vicdanını temsil eden kişidir.*’ (Cemil Meriç)”

Tam bu sırada (ki, saat: 12.27) deprem meydana geldi ve yer(in) hareketi, toplantının yapıldığı salonda şiddetli bir şekilde hissedildi. O anda artık konuşmalar durdu ve sarsıntı eşliğinde herkes kendini dışarı atmaya başladı. Böylece tabii bir afetin/uyarıcının doğal akışı içinde ilk oturum –zorunlu olarak- sona ermiş oldu.

Saat: 14.05'te II. Oturum başladı. Başkanlığını Mehmet Paçacı'nın yaptığı bu oturumun ilk tebliğcisi Doç. Dr. Erdoğan Baş (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi) idi: "20. Yüzyıl'ın üç önemli icadından bahsedilir: 1920'lerde Radyo, 1960'larda Televizyon ve 1980'lerde ise İnternet. Ülkemizdeki radyolarda dinî yayınların başlaması 1950'lere tekabül ediyor. Özel radyoların devreye girmesi ise 1980'lere rastlıyor. Türkiye'de 1000'in üzerinde yöresel, 100'e yakın bölgesel ve 40 kadar da ulusal yayın yapan radyo mevcut. RTÜK eski Başkanı Fatih Karaca ve TRT eski Genel Müdürü Şenol Demiröz'ün ifadelerine göre; radyo programları içinde halkımız tarafında en çok takip edilenleri, Kur'an tîlâveti ve Meal-Tefsir içerikli olanlardır. İran'da ve Mısır'da radyo programları içinde Kur'an'a yönelik programlar çok az ki, %10'u geçmemektedir. Feza FM diye özel bir radyo var; sürekli Kur'an meali yayımlayan bir radyo kanalındır. Çok fazla dinlenen bir frekans. Ülkemizde sırf Kur'an üzerine yayın yapan bir radyoya şiddetle ihtiyaç duyulmaktadır."

İkinci tebliğci Prof. Dr. Hasan Elik (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): "Aslında bu bildiriye Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Araştırma Görevlisi Dr. Muhammed Coşkun'la birlikte hazırladık ve sunacaktık. Bir de program çalışması yapmıştık ama onun dün anneannesinin rahatsızlanması nedeniyle buraya katılamadı ve iş, tek başıma bana düştü. Neyse... İlahiyatlar yorulmuş, Diyanet yorulmuştur; Kur'an dahi yorgundur ve yıpranmıştır. Medya ayrı bir dünyadır. Medyada uzun süren programlar, talep olduğu sürece devam eder ve uzun soluklu olur. Fakirken fakirliğin, zenginken zenginliğin, sofiyken nikabın (kadının yüzünü örten peçenin), şimdi de; *'İnnellâhe cemîlün yühibbu'l-cemâl = Allah güzeldir güzel olanı sever*'in propagandasını ve savunmasını yapan zavallı müslümanlar ve daha çok da hocalar! Medyanın fonksiyonu, güncelleştirmektir. Lâiklik ve Demokrasi, bir zamanlar küfür addedilip lânetlenirken bugün İslâm'la uzlaştırılmakta ve hatta birleştirilmektedir. Medyada en fazla okunan ayetler 2/*Bakara*, 62; 96/*Alak*, 1-5; 103/*Asr Suresi*, 33/*Ahzâb*, 3, 72 (*emanet ayeti*) ve 73; 39/*Zümer*, 9 (*'Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?'*) ile *Yahudi ve Hristiyanlarla ilgili ayetler* (örneğin; 2/*Bakara*, 62). Bu vb. ayetlerin, indiği dönemde sahabe tarafından nasıl anlaşıldığı ile bizim bunlara yaklaşımımız arasında hiçbir alaka yok. Asıl önemli olan, medya aracılığıyla halka *Tevhîd Mesajı*'nın verilmesidir. Tüm insanlık mükerrem (kutsal, değerli ve saygın) olmadığı gibi bütün insanlar da

rezil/alçak değildir. Yapıp-ettiklerine göre insan kıymet kazanır veya kaybeder. Lafız, metin ve gramer üzerinden Kur’an’ın anlaşılacağını zannetmiyorum. Sahabe herhangi bir konuda Resûlullah’a, bu ayetin manasını anlamaya yönelik bir soru sormuyorlardı. Diğer bir ifadeyle onlar, şahit olduğu hadiselere dayandırarak bir şey sorma ihtiyacı duymuyorlardı. Onlar bunun niçin, neden, hangi suale ve hadiseye cevap olarak geldiğini (nüzul/iniş sebebini) soruyorlardı. Osmanlı medreselerinde *Tefsir*, mübtedîlerin (öğrenimin henüz başlangıç aşamasında bulunanların) değil müntehilin (tahsilini bitirmek üzere olanların) dersleri arasındadır. Anadolu dindarlığı- müslümanlığı, ilmihâl bilgisi üzerine Kur’an meal-tefsirinin bina edilmesi şeklinde oluşmuş ve gelişmiştir.”

Başkan Mehmet Bey, “Konuşma sırası salonda” dedi ve ilk sözü Nasrullah Hacımüftüoğlu aldı: “Biz yorulmuş olabiliriz ama Kur’an yorulmaz. Metal yorgunluğu gibi değil belki ama Kur’an’ı biz yoruyoruz.”

Prof. Dr. Lütfullah Cebeci (Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Hasan Hoca, eskiye göre daha doğru konuşuyor. Kendisinde büyük değişim gördüm. Yorum bilgisi (Tefsir-Te’vil İlmi) içinde yorulmak da var. Dolayısıyla biz Kur’an’ı yoruyoruz. Bizim ne söylediğimiz önemli değil meallerimizden ne anlaşıldığı önemli (dir). İlahiyatçılar dünyevileştiler ve ideallerini kaybettiler. Halktan ve öğrencilerimizden önce hocalar olarak biz, Kur’an’ı ne kadar anlıyoruz; bunu tartışmamız lazım.”

Prof. Dr. Ali Erbaş (DİB Eğitim Hizmetleri Genel Müdürü): “İstanbul-Fatih/Kocamustafapaşa’da bulunan eski *Haseki Eğitim Merkezi*, Tıp Müzesi yapılmak üzere Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilmeye alınmıştı. Ama biz, yeni bir protokolle orayı geri aldık ve tekrardan bir restorasyona tabi tutarak ki, bu büyük çaplı bir tadilat işlemi olup hâlen devam etmektedir. Burayı, eski misyonuna uygun olarak dört türlü faaliyete ev sahipliği yapan bir mekân hâline getireceğiz: *Kıraat* eğitimi veren bölüm, *Dinî Musiki* konservatuarına benzer bir bölüm, *Rêsûl’l-Kurrâlık* makamını yeniden ihdas ederek ve orada kendisine bir makam tahsis etmek suretiyle bunu yaratma yoluna gideceğiz; son olarak yine burada kesintisiz 24 saat *Kur’an* tilâvet edilecek/devamlı *hatim* yapılacak bir bölüm oluşturacağız.”

Doç. Dr. İsmail Aydın (Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “*el-Kitâbu yedüllü alâ lisâni’l-arab = Kitap, yani Kur’an Arab(lar)ın diline delâlet eder*” ki, bu gerçekten hareketle Kur’an’ı anlamaya yönelik ilk eserler, dil temelli kitaplar olmuştur.”

Hasan Elik: “(Kur’an’ın 100. suresi olan) *Âdiyât*’ın ilk ayetlerinin mealini Elmalılı’dan aynen okuduktan sonra; hâlbuki bunlar, Mina’dan Müzdelife’ye, Müzdelife’den de Mina’ya koşanlar, yani Arap atları ve develeridir. Verilen

meallerle hiç alakası yoktur. Benzer biçimde (98) *Kadr* suresine de çok yanlış/isabetsiz manalar verilmektedir. Sözün özü; Kur'an konuşmaz, onu siz koşturursunuz."

Nasrullah Hacımüftüoğlu: "Fesahat ve Balâğat mevzularına girseydik iyi olurdu ama buna zaman yetmez."

Hasan Elik: "Elmalılı'nın bizzat kendisi, (*Hak Dini Kur'an Dili*) *Tefsiri*'nin mukaddimesinde Kur'an'ın lafzî tercümesini yapmak, caiz değildir der ve haddizatında bunu mümkün olmadığını ilave eder."

Prof. Dr. Mehmet Akif Koç (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): "Hasan Bey'e neden itiraz edildiğini anlamak için (Fahrüddîn er-Râzî öncesine dönelim. Tefsir hakkında 54.000 rivayetten ancak %4'ü veya 5'i Resûlullah'a isnad edilir. Sözgelisi; (35/*Fâtır*, 12 ve 55/*Rahmân*, 19-20'de geçen) 'İki denizin suyu' meselesi, (37/*Sâffât*, 65'te yer alan) 'Tal'uhâ kennehû ruûsü's-şeyâtîn = Onun tomurcuqları (ve sonrasında çıkacak/yetişecek meyveleri), sanki şeytanların başları gibidir.' 'Şeytan başı'nın mahiyeti nedir? -Yemen'de yetişen bir bitki türüdür. İslâm dünyasında Kur'an tasavvuruna ilişkin iki akım vardır: *Râzî* ve *Taberî* çizgisi. Bunlardan birincisi, maalesef ikincisine galip gelmiştir. Her iki âlim de sünnî ve bunlar uzlaştırılmak/birleştirilmek istenmiştir. Örneğin; kurtuluş manasına gelen '*fâze*' kelimesi/fiili, bugün gol attı anlamında da kullanılmaktadır. Bunu şimdi ne yapacaksınız? Lügatle, gramerle nasıl çözeceksiniz? Bir insan, eğer devamlı yeni/orijinal bir şey söylemek isterse onun için mukadder ve kaçınılmaz sonuç, *saçmalamak* olacaktır."

Yrd. Doç. Dr. Süleyman Aydın (Yalova Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi): "İslâmî ilimler şerefli (aziz/yüce) ilimlerdir. Bunlarla meşgul olanlar da izzet sahibidirler (veya olmalıdırlar). Resûlullah'ın, Kur'an'ın; 1. Tamamını, 2. Çoğunu, 3. Yarısını, 4. Çok azını tefsir ettiği yönünde görüşler vardır. Biz biliyoruz ki, Resûlullah, Kur'an'ın oldukça az kısmını tefsir etmiştir. Bunun içinde sebep-i nüzul ne kadardır? Şurası bir gerçektir ki, en zengin dil olan (veya ihtiyatlı bir yaklaşımla dillerden biri olan) Arapça bile 10.000 kelimedenden sonra durur ve ondan sonra devreye fesahat ve belagat girer."

Prof. Dr. Sadreddin Gümüş (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi): "Kur'an'daki mecazlar, kinayeler (vs. edebî sanat içeren ifadeler) lafzî tercüme edilemez."

Hasan Elik: "(*Kur'an*'ın indirildiği dil olarak ona) *Arabîyyen* sıfatının eklenmesi/getirilmesi, bizim Peygamberimizin melek olması gerektiğini belirten/isteyen veya o beklenti içinde olan inkârcıların/müşriklerin bu itirazına bir cevap niteliğindedir. Aslında bu; '*Biz Kur'an'ı, anlamanız için (o an o coğrafyada konuşulan) beşer(in) dilinde (Arapça olarak) indirdik*' demektir."

Kerim Buladı: “Bir türlü medya konusuna gelemedik/giremedik. Yani burada, ‘Biz medyaya ne sunacağız?’ sorusunun cevabını bulamadık.

Suat Yıldırım: “Tâhir bin Aşûr’un mukaddimesi ki, aşağı-yukarı 100 sayfa tutarında; bunun okunmasında fayda var. Kur’an yarışmalarına bir de Kur’an’ın muhtevasına ilişkin bilgi-kültür yarışmaları eklenmelidir. Ezan, Namaz, Bedir, Uhud savaşları vs. Kur’an’dan bilgiyi özendiren yüzlerce, binlerce soru çıkarıp/üretip müsabakalar düzenlenirse merak uyandırırız. Medyada ilgi çekecek şekilde böylesi Kur’an programları düzenlersek, halkımızın Kur’an kültürünü artırmaya katkıda bulunmuş oluruz. Soma olayı/faciasıyla ilgili olarak en çok okunan ayet, 2/*Bakara Suresi*’ndeki ‘*Veleneblüvenneküm bişey’in mine’l-havfi ve’l-cû’i ve-naksın mine’l-emoâli ve’l-enfüsi ve’s-semerâti ve beşşiri’s-sâbirîn = Biz sizi; biraz korku, biraz açlık; mallardan, canlardan ve mahsull/ürünlerden biraz azaltmakla/eksiltmekle deneriz/sınarız. O hâlde (bu imtihan karşısında) sabredenleri müjdele!*’ (155) pasajıdır. Bu ayet, cihada teşvik anlamı taşır ki, ‘*Cihada devam edin!*’ demektir.”

M. Kemal Atik: “Medya konusuyla ilgili doyurucu konuşmalar yapılmadı. Bilim şüphe etmektir. Bir bildiri hakkında ne kadar (fazla ve) farklı şey söylenirse o tebliğ çok iyi hazırlanmış ve o çalışma hedefine ulaşmış demektir. Konuşmalar, önceden belirtilen/belirlenen konularla örtüşmemiş.”

Doç. Dr. Atilla Yargıcı (Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Kur’an’ın anlaşılmayan yönü/yanı yok gibidir. Kur’an’ın ancak %10’unu ahkâm ayetleri teşkil etmektedir; geri kalan büyük kısmı ise iman, amel ve ahlâk konularını içermektedir. Medyada Kur’ân-ı Kerîm’i nasıl anlatalım/anlatmalıyız konusu üzerinde duralım. Bu işe önce radyodan başlayalım. Evvelâ kendimizi ifade etmeyi öğrenelim. Her hocaya birer sayfa vermek suretiyle (Kur’an’ın) Tefsiri(ni) baştan sona işleyen bir TV programı hazırlamayı öneriyorum.”

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Güven (Adıyaman Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Öğretim Üyesi): “Bir kuşak çatışması yaşıyoruz.”

Lütfullah Cebeci: “Taberî ile Râzî’yi yan yana koyup okuduğunuzda aralarında pek fark olmadığını görürsünüz.”

İshak Özgel: “Kışkırtıcı yönler çok iyi düşünmeye sevk eder. Elmalılı meal yapmamıştır, tefsirin(in) içine mecburen lafzî tercümeyle derç etmiştir. Elmalılı’yı (yani mealini) okurken mutlaka tefsiriyle beraber okumak lazımdır. Sahabenin sormadığı pek çok şeyi biz sorarak gündeme getirebiliriz. Sahabe Kur’an’ı indiği kadarıyla biliyordu, biz ise bütününe görebiliyoruz. O yüzden sahabenin sorduklarıyla bizim sorup-sorguladıklarımız arasında çok fark

vardır. Bir ayete siyak, nüzul sebebi, lügavî yön vs. birçok açıdan baktığımızda birden fazla ve farklı anlam ortaya çıkıyorsa biz sahabenin tek yönlü anlayışı (yaklaşımı/bakışı)yla yetinecek miyiz?"

Kerim Buladı: "Medyada, ekran(lar)da yüzler çabuk eskiyor. O nedenle kelebek çekim(ler) yapalım. Din hizmetleri ve iletişim, medya ve iletişim, yani iletim konularına ağırlık verelim ve bu alanlarda kendimizi yetiştirip geliştirelim. Ünlü/Medyatik ilahiyatçılar olduğu müddetçe gerçek ilahiyatçılara medyada, dolayısıyla halkın önünde fazla yer olmayacaktır."

Talip Özdeş: "Medya tamamen istediğini seçme yoluyla programlarını hazırlıyor. Acaba DİB, dinî programların hazırlanmasında bir koordinasyon görevi üstlenebilir mi?"

Bu oturum da saat: 16:03 itibariyle sona erdi ve kısa bir çay molasının ardından saat: 16:40'ta *Kapanış Oturumu* mahiyetinde *Değerlendirme Oturumu* başladı. Bu son celsenin yöneticiliğini Sayın Celal Kırca Bey yaptı.

İlk konuşmacı Abdülhamit Birışık: "Medya organlarında konuşurken ihtiyatlı bir dil kullanmalıyız. Kesin ve keskin ifadeler kullanmak, çok yanlış ve tehlikeli tartışmalara yol açmaktadır. Bu yüzden kırıcı, acıtcı ve incitici münakaşalara girmekten kaçınılmalıdır. Bu konunun, daha derli-toplu ve kapsamlı bir sempozyum düzenlenerek enine-boyuna müzakere edilmesi şarttır. Anabilim dalı toplantılarında bilimsel toplantılar/etkinlikler, biraz daha hafif tutulup *Tefsir İlmî*'nin problemleri konuşulsa/tartışılrsa daha iyi olur; dahası, bu çok gereklidir."

Prof. Dr. Zülfikar Durmuş (Nevşehir Hacıbektâş Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): "Kur'an kurslarında ve İlahiyat fakültelerinde Kur'an meali ezberletilmesini doğru bulmuyorum. Zira (o zaman) '*Kur'an meal(den ibaret)dir, meal de Kur'an'ın kendisidir*' gibi yanlış bir algıya/yargıya yol açıyor. Bir de (sanki ihtiyaç yokmuşçasına) tefsirler rafa kaldırılıyor. Ayrıca mealcilik akımına da katkı sağlıyor. Medya konusunda (buraya) iletişimci uzman-akademisyen bir hocamızın davet edilmesi uygun olurdu. İrşad faaliyetleri olabildiğince çoğaldığı hâlde bir o kadar da bilgi kirliliği artmıştır."

Prof. Dr. Mesut Okumuş (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi ve Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dekanı): "Son dekanlar toplantısında (Türkiye'deki) İlahiyat fakültelerinin sayısının 93'e ulaştığını öğrendik. '*Ve külle insânin elzemnâhü tâirahû fi unukih...* = *Her insanın kuşunu/kaderini boynuna bağladık/alnına yazdık...*' (17/İsrâ, 13) Bizim iki görevimiz var: 1. Bilimsel üretimlerde bulunmak, 2. Ürettiklerimizi halkın istifadesine sunmak. Başta Kur'an olmak üzere geleneğimiz farklı görüşlere imkân ve yer veren bir özelliğe sahiptir. Bunlara zamanında/geçmişte fırsat verseydik şimdi bizim de

Nasr bin Ebû Zeyd’imiz olurdu. (Merhum hocamız) Mevlüt Güngör’ün başlattığı *Kur’an Tarihi* merkezli sempozyumlar serisine bundan böyle (de) devam edilmesi taraftarıyım. Bilhassa sahabenin Kur’an algısı, anlayışı ve tasavvuru üzerinde durulması bizim için çok önemli ve yol gösterici olacaktır. ‘*Şöhret afeftir*’ ifadesi/özdeyişi doğrultusunda medyatik olmayı başkalarına bırakmak daha isabetli olacaktır.”

Davut Aydüz: “Sempozyum konusu, eleştiri ve öneriler doğrultusunda *Kur’an ve Medya* olsaydı belki daha iyi/güzel olurdu. Nitekim biz de –sizlerden gelen tenkit ve teklifleri dikkate alarak- bu başlığı, *Kur’an ve Medya* olarak değiştirebiliriz ve bildiri kitabına da bu şekilde geçirebiliriz. Dolayısıyla bildiri kitabını bastırırken bunu, yeni şekliyle düzenler ve öyle çıkarırız. Bize çok az tebliğ geldi. Onların içinden de konuyla doğrudan alakalı olmayanları ayıkladık. Elimizde kalanları ise bildiri programına aldık. Özellikle genç akademisyenlere tavsiyem, yörelerinde ve bölgelerindeki radyo ve televizyon kanallarına gidip program teklifinde bulunsunlar. Belki siz bir hazinesinizdir ama (hiç unutmuyorum, merhum İbrahim Canan Hocamızın bana söylediği sözdür bu:) ‘*Meşhur olana kadar siz onların peşinde koşarsınız, meşhur olduktan sonra da onlar (medya organları ve kitap yayıncıları) sizin peşinizden koşarlar.*’ Özellikle 10-15 dakikalık kısa programlar daha cazip ve ilgi çekici oluyor. Halk, çok uzun programlara rağbet etmiyor. Biz burada lisans döneminde *Tefsir Usûlü ve Tarihi*’nde 10, *Tefsir I*’de 10 ve *Tefsir II*’de de 10 cüz olmak üzere *Tefsir derslerinde* öğrencileri *Kur’an mealinden* sorumlu tutuyoruz. Hangi meal okursalar okusunlar, fark etmez; yeter ki, fakülte boyunca anlayarak bir meal okumalarını istiyoruz. Burada bir başka uygulamamız ise doktora ders dönemini bitirmiş öğrencilerimiz için 20 adet kitap tespit edip yeterlilik sınavında bunlardan mes’ûl tutmamızdır. Mısır’da çocuklara yönelik olarak hazırlanmış Kur’an mealı var. Her seviyeden insana hitap edecek meallere çok ihtiyaç duyulmaktadır. Zira bu sahada çok boşluk bulunmaktadır.”

Celal Kırcı: “Kur’an, topluma nasıl, ne şekilde ve ne kadar sunulmalıdır? Toplumda müthiş bir değişme ve bozulma var. Bizim hocalarımız *hasbî* idi; yeni yetişenler ise *hesâbî*dir. Gençler(imiz) *hazcı*, *hızcı* ve *bencil* duygularla yetişiyor. Yani *bizci* bir toplumdan *benci* (egosantrik/ben merkezli) bir toplum hâline geliyoruz. Daha açıkçası günümüz gençliği *hedonist-egoist-narsist* duygulara sahip olarak yetişiyor ve *servet-şöhret-şehvete* düşkün oluyor/bunların peşinde koşuyorlar. Bu durumda biz bu topluma ne verebiliriz?” Konuşmasının bundan sonraki kısmında yakın bir zaman önce rahmet-i Rahman’a kavuşmuş olan iki merhum hocamıza (Mevlüt Güngör ile M. Zeki Duman) ayırdı. Bunları hayırla yad etmek sadedinde Celal Bey bir şeyler söyledi. Özellikle yakın mesai arkadaşı olan Zeki Bey’le olan dostluğunun nasıl başlayıp devam ettiğini anlattı ve sözü vefatına getirerek; geçen sene Ramazan ayında

rektörlüğün (Erciyes Üniversitesi) kapısının önünden geçerken kız/bayan bir sürücünün kullandığı bir arabanın kendisine çarpmasıyla hayatını kaybettiğini ve o akşam henüz iftar vakti olmadan vefat ettiğini hatırlattı. Bu duygulu konuşmanın ardından salondaki dinleyicilerden bunlar için birer *Fatiha* okumalarını rica etti.² Sonrasında sözü, gelecek yılki toplantıya getirerek Sivas'tan gelen hocalara/temsilcilere söz verdi.

Prof. Dr. Hasan Keskin (Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): “Biz zaten gelecek yıl bu toplantıların bir sonraki etabını organize etmek için çalışmalara başlamıştık. Ancak bu yöndeki girişimlerimizden kesin sonuç alamadığımız için neticeyi bilahare size bildireceğiz. Gönüllü varsa onlar olabilir.”

Talip Özdeş: “Çalışmalarımız devam ediyor, en kısa zamanda size bilgi vereceğiz.”

Mesut Okumuş: “Gerekirse hocalar konaklama ücretini kendileri ödemek suretiyle bunu yaparsınız, bundan kaçış yok.”

Hasan Keskin: “Dört başı mamur güzel bir program yapmak istiyoruz. Hassasiyetimiz bu yüzden.”

Nasrullah Hacımüftüoğlu: “Sayı artınca organizasyonu üstlenmek zorlaşıyor. Gelin 100'er TL koyalım/katkıda bulunalım, o zaman bizi daha kolay ağırlarlar.”

2 Burada yeri gelmişken bir hatırlatmayla beraber bir üzüntümü ve serzenişimi dile getirmek istiyorum: Bendeniz, geçen sene Kahramanmaraş'ta gerçekleş(tiril)en ve bu yıl da Sakarya'da yapılp henüz biten son iki koordinasyon toplantısını üstlenen ev sahipleri ve yetkililerine, bunların duyuruları tarafımıza iletildiğinde derhal e-posta yoluyla şöyle bir öneride bulunmuşum: “Söz konusu organizasyona bir etkinlik daha ekleyelim. *Kur'an'a ve Tefsir İlm'i*'ne büyük mesai harcamış, ömrünü vakfetmiş/adamış, bu sahada nice insana hocalık yaparak ve/veya eser yazarak hizmet etmiş emektar bilim insanlarımızdan her sene biri adına bu faaliyetler kapsamında bir *Onur ve Ödül Gecesi* düzenleyelim. Bunun tespit ve tercihini de tertip heyetinin takdirine/İNİSİYATİFİNE bırakalım. Nasıl ki, bazı sanat, zanaat ve meslek erbabı kendi aralarında *Sanat Yılı*, *Ustalara Saygı* ve *İş Dünyasının* veya *Sektörün Duayenleri* gibi anı etkinlikleri organize ediyorlarsa biz de bu aşamaya ve günlere gelmemizde yadsınamaz katkıları olması hasebiyle kendilerine büyük minnet ve şükran borcu içinde bulunduğumuzun küçük bir nişanesi olarak veya bunu bir nebzecek olsun göstermek ve ödeme niyetini taşıdığımızı izhar etmek/bildirmek için böylesi bir program tasarlayın; bunu gündeminize almayı da lütfen düşünün ve ihmal etmeyin!” demiştim. Zira bunları öldükten sonra yapmanın pek kıymeti olmuyor. Hani; “*Men allemenî harfen fekad sayyerañi abden = Bana bir harf öğretenin kölesi olurum.*” (Hz. Ali) diye bir düsturumuz vardı. Bir de *sadakat*, *vefa* ve *diğerkâmlık* gibi ahlâkî ilkelerimiz vardı. İşte dün müdavim katılımcılarımızdan olan ve toplantılarımızın renkli simaları arasında yer alan iki hocamız –ki, rahmete vesile olması için bir kez daha isimlerini zikretmek gerekirse- merhum Prof. Dr. Mevlüt Güngör ile merhum Prof. Dr. M. Zeki Duman. Şimdi arkaalarından övgüyle bahsetmekle sadece kendimizi avuttuğumuz kanaatindeyim. Oysa hâl-i hazırda hürmetle ellerinden öpülesi, tecrübelerinden istifade edilesi, hayır duaları alınası kaç tane hocamız var. Acaba şimdi bunlar ne hâldedir, aranıp hatırları soruluyor, ihtiyaçları gideriliyor mu?

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Abay (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi): "Birtakım kurum ve kuruluşların desteği olmadan 100'er lira kurtarmaz."

Davut Aydıöz: "Geçen sene bir emr-i vaki ile bize yüklediler."

Başkan Celal Bey; "Kayseri'de bir söz var: Atla arkandayım. 100 lira vermeyi kabul edip etmemeyi oylarınıza sunuyorum" dedi ve oylama yapıldı. Sonuçta çoğunluğun onayı/lehte oyu ile bu öneri kabul gördü.

Talip Özdeş: "İnşallah hiçbir arkadaşımıza en ufak bir yük getirmeden önümüzdeki sene bu toplantıyı düzenlemeye çalışacağız. Hazırlıklarımızı tamamlayıp kimseye hiçbir külfet yüklemeyen bunun en iyisini yapmaya gayret edeceğiz."

Hasan Keskin: "Bu tür toplantılara sponsor olanların bazı talepleri oluyor. Onları da karşılamaya, dengelemeye çalışacağız."

Celal Kırca: "O konuda –Kayseri ekibi olarak- biz size destek vereceğiz."

Davut Aydıöz: "Emeği geçen herkese tekrar ve son kez teşekkür ediyor, bir dahaki sefere buluşmak ve görüşmek üzere diyorum."

Kapanış konuşması için oturumu yöneten Celal Bey tarafından Sayın Dekan Bey kürsüye davet edildi.

H. Mehmet Günay: "Organizatör olarak bu saate gelmiş/ulaşmış olmamız bizi ziyadesiyle sevindiriyor. Herkese teşekkür ediyorum. Bu işin bir bilimsel boyutu, bir de organizasyon, yani beklentileri karşılama boyutu var. Koordinasyon toplantıları, tabiatı gereği ilmî tatmin noktasında beklentileri karşılamaktan çok uzaktır. Tefsir akademisyenleri bizim İlahiyat dünyasının en medyatik, en popüler, en seçkin sınıfını/kesimini teşkil etmektedir. Tekrar teşekkürlerimi ve selamlarımı arz ediyorum."

